

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра західних і східних мов та методики їх навчання

ЯБЛОНСЬКА Т. М.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОБОТИ СТУДЕНТІВ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ З АКТИВНОЮ ЛЕКСИКОЮ
НА ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІНИ
«ЛЕКСИКОЛОГІЯ (ОСНОВНА ІНОЗЕМНА МОВА)»
за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (китайська))**

Одеса – 2022

УДК: 81'373:811.581(075.8)

Я14

Рекомендовано до друку Вченою радою *університету Ушинського*
(протокол № 9 від 28.04.2022 р.)

Рецензенти: **Першина Л. В.** - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та методики викладання іноземних мов Міжнародного гуманітарного університету

Жаборюк І. А. - кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Методичні рекомендації щодо роботи студентів першого (бакалаврського) рівня з активною лексиною на заняттях з дисципліни «Лексикологія (основна іноземна мова)» за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (китайська)) : методичні рекомендації. Одеса: Університет Ушинського, 2022. 33 с.

Методичні рекомендації щодо роботи студентів першого (бакалаврського) рівня з активною лексиною на заняттях з дисципліни «Лексикологія (основна іноземна мова)» містять короткий зміст лекцій, практичних занять, модульні контрольні роботи, глосарій, теми презентацій та рефератів, екзаменаційні питання та літературу, що у свою чергу націлені на використання різноманітних лексичних явищ, якими рясніє велика могутня китайська мова. Вони можуть бути успішно використані для самостійного опрацювання навчального матеріалу з означеної дисципліни. У рекомендаціях відображено міжпредметні зв'язки, що передбачають комплексний підхід у викладанні лексикології китайської мови, оскільки вона тісно пов'язана з такими дисциплінами, як стилістика, фразеологія, лексикографія, семантика, етимологія, словотвір, історія мови, фонетика та граматики і сприяє розвитку творчого мислення сучасних студентів, які вирішили присвятити себе вивченню цієї таємничої та захоплюючої мови.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Теми лекцій.....	6
Теми практичних занять.....	9
Завдання до самостійної роботи.....	15
Модульні контрольні роботи.....	17
Глосарій.....	21
Теми презентацій та рефератів.....	26
Екзаменаційні питання.....	27
Рекомендована література	30

ВСТУП

Як відомо, китайська мова, з точки зору наявності в її великій системі безліч лексичних явищ (омонімів, синонімів, антонімів, фразеологізмів, фразеологічних зворотів тощо) є, мабуть, однією з найбагатших у світі. Різноманітні лексичні явища займають величезний пласт у структурі цієї дивовижної мови. Всі події, що відбуваються в Китаї, відображаються у її активній лексиці: політичне життя, спорт, культурні події, повсякденне життя, астрологія – ось лише неповний перелік тем, відображених китайських лексичних явищ. Багато слів застаріває, але на зміну їм незмінно приходять нові, живі, яскраві та дотепні. Саме вони і викликають у студентів факультету іноземних мов, які вивчають цю чудову мову, непідробний інтерес до роботи зі стійкими виразами і змушують проникати в їхню суть. Завдяки їм мова стає більш експресивною, образною та емоційною; використання синонімів, ідіом у мові значно економить час, посилює сприйняття іноземної мови та ще глибше допомагає зрозуміти національну та культурну специфіку країни, мова якої вивчається. Отже, можна з упевненістю сказати про те, що лексична система китайської мови з кожним днем розвиватиметься, набуватиме нових обрисів, збагачуватиметься сама і збагачуватиме внутрішній світ кожного окремого мешканця Піднебесної, а також усіх тих, хто вирішив присвятити себе вивченню цієї могутньої мови і зануриться у незвичний світ Сходу.

Таким чином, методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Лексикологія (основна іноземна мова)» призначено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (китайська)) і містять короткий зміст лекцій, практичних занять, модульні контрольні роботи, глосарій, теми презентацій та рефератів, екзаменаційні питання та літературу, тісно пов'язані з вивченням різноманітної лексики цієї

незвичайної та досить специфічної мови. З таким самим успіхом вони можуть бути використані для самостійного опрацювання навчального матеріалу з означеної дисципліни. У рекомендаціях відображено міжпредметні зв'язки, що передбачають комплексний підхід у викладанні лексикології китайської мови оскільки вона тісно пов'язана з такими дисциплінами, як стилістика, фразеологія, лексикографія, семантика, етимологія, словотвір, історія мови, фонетика та граматики і сприяє розвитку творчого мислення сучасних студентів, які вирішили присвятити себе вивченню цієї таємничої та захоплюючої мови.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Походження терміну «лексикологія» та його визначення.

Предмет, зміст та завдання лексикології.

План:

1. Поняття термінів «семасіологія», «лексичний склад», «семантика», «словотвір», «фразеологія».

2. Слово та морфема.

3. Складне слово та словосполучення.

4. Основні характеристики та лексико-граматичні особливості

китайського слова.

Лекція 2. Словотвір.

План:

1. Складні слова сурядні. Складні слова підрядні. Складні слова вторинні та складні слова з ідентичною морфемою.

2. Полуафіксація. Афіксація (суфіксація та префіксація). Класифікація суфіксів та префіксів.

3. Редуплікація. Контракція. Транспозиція.

Лекція 3. Семасіологія.

План:

1. Основні типи лексичних значень. Загальна характеристика.

2. Предметно-логічне значення. Емоційно-оцінне та функціонально-стилістичне значення.

3. Основні типи лексичних значень та одиниць.

4. Однозначні та багатозначні слова.

Лекція 4. Омоніми. Синоніми. Антоніми.

План:

1. Омоніми та їх класифікація.
2. Синоніми. Класифікація синонімів.
3. Антоніми та їх класифікація.

Лекція 5. Класифікація словникового складу.

План:

1. Одвічна лексика.
2. Веньянізми.
3. Діалектизми.
4. Запозичена лексика.
5. Вторинні запозичення.
6. Структурні та етимологічні кальки.

Лекція 6. Неологізми. Архаїзми. Історизми.

План:

1. Поняття «неологізми», «архаїзми» та «історизми». Особливості їх використання в китайській мові.
2. Класифікація неологізмів та їх провідної ролі в сучасному світі.
3. Сучасна лексика та її провідна роль в китайській мові.
4. Особливості використання сучасної лексики.

Лекція 7. Лексика обмеженого та необмеженого використання.

План:

1. Діалектна та спеціальна лексика.
2. Термінологічна та професійна лексика.

Лекція 8. Фразеологія.

План:

1. Поняття «фразеологія».

2. Засоби формування фразеологічних одиниць.
3. Структурно-семантична та функціонально-стилістична класифікація фразеологізмів.

Лекція 9. Фразеологічна синонімія.

План:

1. Фразеологічна синонімія китайської мови.
2. Різновиди синонімів та їх характеристика.

Лекція 10. Лексикографія.

План:

1. Поняття та походження терміну «лексикографія».
2. Системи розташування мовного матеріалу в словниках китайської мови.
3. Класифікація лінгвістичних словників.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Походження терміну «лексикологія» та його визначення. Предмет, зміст та завдання лексикології.

1. Схарактеризуйте лексикологію як лінгвістичну дисципліну.
2. Опишіть загальну та приватну лексикологію.
3. Надайте характеристику синхронічній, діахронічній та порівняльній лексикології.
4. Розкажіть про зв'язок лексикології зі словотвором та семасіологією і наведіть приклади.
5. Доведіть, що слову притаманна номінативна функція і наведіть приклади.
6. Схарактеризуйте морфему як найменшу одиницю мови та наведіть приклади.
7. Надайте основну характеристику китайського слова і наведіть приклади.
8. Схарактеризуйте структурні варіанти китайського слова і наведіть приклади.
9. Схарактеризуйте лексико-граматичні особливості китайського слова і наведіть приклади.

Практичне заняття 2. Словотвір.

1. Схарактеризуйте різницю між складними і похідними словами.
2. Назвіть засоби, що посідають в китайському словотворі важливе місце.
3. Поясніть, у чому полягає різниця між складними словами сурядними та складними словами підрядними і наведіть приклади.
4. Схарактеризуйте функцію складних слів вторинних в китайській мові і наведіть приклади.
5. Розкрийте особливості складних слів з ідентичною морфемою і наведіть приклади.

6. Поясніть, що являють собою подвоєні слова першого та другого типу словотвору, виходячи з прикладів (往往 宽 爸爸 妈妈 哥哥)

7. Назвіть полупрефікс, що утворює слова в різних філологічних стилях, а саме іменники та прикметники з відтінком протилежності, ворожості та антагонізму.

Практичне заняття 3. Семасіологія.

1. Схарактеризуйте семасіологію як науку про значення слів та її зв'язок з іншими дисциплінами.
2. Надайте характеристику таким категоріям, як «поняття» та «слово» і наведіть приклади.
3. Опишіть функцію основних типів лексичних одиниць в китайській мові і наведіть приклади.
4. Розкажіть, яка наука вивчає експресивно-емоційно-оцінні значення?
5. Поясніть, на якій основі виникає переносно-метафоричне використання лексичних одиниць.
6. Схарактеризуйте особливості однозначних та багатозначних слів в китайській мові і наведіть приклади.
7. Поясніть, чи згодні Ви, що в китайській мові зустрічається велика калькість багатозначних слів?
8. Від чого саме залежить значення слова?

Практичне заняття 4. Омоніми. Синоніми. Антоніми.

1. Надайте детальну характеристику омонімії китайської мови.
2. Розкажіть про класифікацію омонімів китайської мови і наведіть приклади.
3. Опишіть проблему розмежування омонімів.

4. Схарактеризуйте енантіосемію як різновид омонімії.
5. Надайте загальну характеристику синонімії.
6. Розкажіть про класифікацію синонімів китайської мови і наведіть приклади.
7. Розкажіть про функцію синонімічних рядів в китайській мові і наведіть приклади.
8. Надайте загальну характеристику антонімії.
9. Розкажіть про класифікацію синонімів китайської мови і наведіть приклади.

Практичне заняття 5. Класифікація словникового складу.

1. Розкрийте особливості одвічної лексики кияйської мови і наведіть приклади.
2. Схарактеризуйте основний лексичний фонд китайської мови.
3. Схарактеризуйте роль венгянїзмів у китайській мові і наведіть приклади.
4. Надайте детальну характеристику діалектизмам китайської мови і наведіть приклади.
5. Розкажіть про місце запозиченої лексики в китайській мові і наведіть приклади.
6. Розкажіть про слова-японїзми.
7. Надайте характеристику різновидам запозичень, поясніть, в чому їх спорідненість та розбіжність і наведіть приклади.
8. Схарактеризуйте етимологічні кальки і наведіть приклади.
9. Розкрийте особливості вторинних запозичень китайської мови і наведіть приклади.

Практичне заняття 6. Неологізми. Архаїзми. Історизми.

1. Схарактеризуйте архаїзми китайської мови та поясніть, в чому їх відмінність від історизмів.
2. Чи згодні Ви, що архаїзми є застарілими словами

4. Розкажіть про роль історизмів в китайській мові і наведіть приклади.
5. Схарактеризуйте функцію неологізмів в китайській мові і наведіть приклади.
6. Надайте детальну характеристику класифікації неологізмів і наведіть приклади.

Практичне заняття 7. Лексика обмеженого та необмеженого використання.

1. Розкрийте особливості лексики обмеженого використання в китайській мові і наведіть приклади.
2. Розкрийте особливості лексики необмеженого використання в китайській мові і наведіть приклади.
3. Схарактеризуйте особливості діалектної лексики і наведіть приклади.
4. Схарактеризуйте монографічне дослідження Е. Б. Астрахан.
5. Розкрийте особливості спеціальної лексики китайської мови.
6. Надайте визначення поняття «термін» та розкажіть про групи, на які поділяються терміни.
7. Що є характерною семантичною ознакою термінів?
8. Продемонструйте логіко-системний характер термінологічної лексики і наведіть приклади.
9. Розкрийте особливості професійної лексики і наведіть приклади.
10. Розкрийте особливості жаргонно-арготичної лексики і наведіть приклади.

Практичне заняття 8. Фразеологія.

1. Схарактеризуйте фразеологію як науку та розкажіть про її зв'язок з іншими дисциплінами.
2. Розкрийте суттєві властивості фразеологізмів.
3. Поясніть, чи існують в китайській мові фразові дієслова?
4. Розкажіть про класифікацію фразеологізмів і наведіть приклади.
5. Перекладіть ідіоми з китайської мови на українську та поясніть їх суть.

骑虎难下

qí hǔ nán xià

老马识途

lǎo mǎ shí tú

一丘之貉

yī qiū zhī háo

情义无价

qíng yì wú jià

得陇望蜀

dé lǒng wàng shǔ

Практичне заняття 9. Фразеологічна синонімія.

1. Поясніть, чому фразеологічні синоніми використовуються у однотипових синтаксичних конструкціях?

2. Чи згодні Ви, що у кожного фразеологізма є один або декілька синонімів?

3. Надайте детальну характеристику основним різновидам синонімів і наведіть приклади.

4. Розкрийте особливості фразеологізмів-синонімів і наведіть приклади.

5. Наведіть приклади фразеологізмів, що зустрічаються в публіцистичному стилі.

Практичне заняття 10. Лексикографія.

1. Схарактеризуйте лексикографію як науку та розкажіть про її зв'язок з іншими дисциплінами.

2. Схарактеризуйте лексикографічну традицію в Китаї.

3. Розкажіть про класифікацію словників.

4. Визначте переваги систем розташування мовного матеріалу в словниках китайської мови.
5. Роль словників у вивченні китайської мови.
6. Використання якого типу словників є, на Ваш погляд, більш актуальним сьогодні?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Заняття 1. Походження терміну «лексикологія» та його визначення. Предмет, зміст та завдання лексикології.

1. Різниця між описовою та історичною лексикологією китайської мови.
2. Зв'язок описової лексикології китайської мови і іншими дисциплінами та її значення для практичного оволодіння китайською мовою.

Заняття 2. Словотвір.

1. Засіб словотвору, що являє собою складання двох лексичних морфем та сприяє виникненню лексичної одиниці з новим значенням як результат словотворчого процесу та призводить до утворення двуморфемного варіанту відповідного слова і являє собою особливий засіб слововживання.
2. Засіб словотвору, що являє собою особливий різновид аббревіації в китайській мові та його функція в системі сучасної китайської мови.

Заняття 3. Семасіологія.

1. Що таке лексика?
2. В яких розділах мовознавства вивчають слова?

Заняття 4. Омоніми. Синоніми. Антоніми.

1. Семантичні типи антонімів.
2. Аналіз перекладу багатозначних слів з китайської мови на українську з точки зору контексту.

Заняття 5. Класифікація словникового складу.

1. Запозичення в китайській мові: вплив англійської мови в умовах глобалізації.
2. Основний лексичний фонд 甲骨文 в епоху Шан (18-12 до н.е.) 天日.

Заняття 6. Неологізми. Архаїзми. Історизми.

1. Основні засоби перекладу архаїзмів та історизмів з китайської мови на українську.
2. Джерела модних неологізмів в сучасній китайській мові.

Заняття 7. Лексика обмеженого та необмеженого використання.

1. Жаргонізми у мовленні сучасної молоді.
2. Культура мовлення сучасного міста.

Заняття 8. Фразеологія.

1. Різновиди ідіоматичних виразів у китайській мові.
2. Ефективні засоби вивчення китайських фразеологізмів.

Заняття 9. Фразеологічна синонімія.

1. Основні особливості фразеології китайської мови.
2. Синонімічні словосполучення в сучасній китайській мові.

Заняття 10. Лексикографія.

1. Лексикографія. Принципи складання словників.
2. Словники спеціальні, етимологічні, тезауруси, ідіоматичні.

МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Варіант I

1. Назвіть полупрефікси, що утворюють найбільшу кількість термінів, а саме іменників, які позначають дуже малі предмети, незначні розміри.
2. Назвіть полупрефікс, що утворює слова в різних філологічних стилях, а саме іменники та прикметники з відтінком протилежності, ворожості та антагонізму.
3. Як називається засіб словотвору, що являє собою складання двох лексичних морфем та сприяє виникненню лексичної одиниці з новим значенням як результат словотворчого процесу та призводить до утворення двуморфемного варіанту відповідного слова і являє собою особливий засіб слововживання.
4. Поясніть, що являють собою подвоєні слова першого та другого типу словотвору, виходячи з прикладів (往往, 宽, 爸爸, 妈妈, 哥哥)
5. Назвіть засіб словотвору, що являє собою особливий різновид аббревіації в китайській мові та розкажіть про його функцію в системі сучасної китайської мови.
6. Ознайомтеся з активною лексикою на початку роботи з текстом:

收到 shōu dào - отримати

回信 huíxìn - лист у відповідь

口语 kǒuyǔ - розмовна мова

练习 liànxí - тренуватися, практикуватися

作业 zuòyè - домашнє завдання

觉得 juéde — думати, відчувати

操场 cāochǎng — спортивний майданчик

打网球 dǎ wǎngqiú — грати в теніс

踢足球 tī zúqiú - грати в футбол

7. Прочитайте, перекладіть текст і використайте подані лексичні одиниці у ситуаціях з тексту та складіть з ними власні речення.

一封信

爸爸 妈妈：

你们好！

我上个月给你们写的信收到了吗？我怎么一直没收到你们的回信呢？

我从这个月开始，请了一位辅导老师，她是我们学校的汉语老师，每星期二和星期四的下午，我去他家，每次她给我辅导两个小时。因为我的口语不太好，所以一般我们先练习一个小时的口语，像怎么问路阿，怎么买东西阿，怎么介绍自己的家阿什么的，老师教得很认真。然后她再辅导我一个小时的语去，上课的时候不清楚语去的问题，她都能讲得非常清楚。我已经跟她学了三个星期了，觉得效果不错。

上星期我在学校操场锻炼的时候，看见一个人在锻太极拳，我觉得很有意思。

他是我们学校的一位体育老师，练太极拳已经练了十几年了，每天早上练一个小时，下午练一个小时。我很想跟他学，不过不知道是不是很难。我现在每天下午从四点到五点半锻炼一个半小时，有时候打网球踢足球，有时候也跑跑步。我现在身体很好，你们放心吧。

好，今天先写到这儿吧。写信以前我刚做完作业，我还要预习明天的生词和课文。每天晚上我都要学习两个多小时呢，我是好学生吧？

祝你们身体健康！

儿子：小林

11月20日

8. Знайдіть у тексті запозичені слова, спеціальну та професійну лексику і поясніть їх значення в китайській мові.

Варіант II

1. Назвіть префіксальну морфему, що сприяє утворенню порядкових числівників і, крім того, виконує єдину функцію в китайській мові.
2. Назвіть суфікси, що виконують функцію напрямку вгору, вниз та в бік.
3. Як називається засіб словотвору, що являє собою звукове розмежування двох варіантів однієї морфemi.
4. Поясніть, що являють собою зміна наголосу та редукція тону, виходячи з прикладів (精神- 能源 利益- 恐具).
5. Назвіть групу слів, що не завжди фіксуються словниками в китайській мові та наведіть приклади.
6. Ознайомтеся з активною лексикою на початку роботи з текстом:

徒弟 túdì - учень

不满意 bù mǎnyì - незадоволений

师傅 shīfu - майстер, вчитель

决定 juéding - вирішити

教育 jiàoyù — вчити, навчати

派 pài - направляти, посилати

盐 yán - сіль

于是 yúshì — тоді

倒进 dào jìn — налити, всипати

喝下去 hē xiàqù - випити

7. Прочитайте, перекладіть текст і використайте подані лексичні одиниці у ситуаціях з тексту та складіть з ними власні речення.

有一个徒弟对什么都不满意。他的师傅觉得他这样不好，决定教育教育他，于是有一天早上派他去买一些盐回来。徒弟把盐买回来后，师傅让他把盐倒进水杯里喝下去，然后问他味道怎么样。徒弟喝了一口，就吐了出来，说：“又咸又苦”。

师傅笑着让徒弟带着同样多的盐和自己一起去湖边。徒弟觉得莫名其妙，但还是跟着师傅去了。来到湖边后，师傅让徒弟把盐撒进湖水里，然后对徒弟说：“现在你喝点儿湖水”。

徒弟喝了一口湖水。

师傅问：“有什么味道？”

徒弟说：“很清凉”

师傅又问：“尝到咸味和甜味了吗？”

徒弟说：“没有。”

然后，师傅坐在徒弟的身边，握着他的手说：

“人生的痛苦就象这些盐，既不会多也不会少。如果你的内心像一个杯子，你会觉得自己很痛苦；而当你的内心像一片湖的时候，就感觉不到痛苦了”

8. Знайдіть у тексті термінологічну та професійну лексику і поясніть їх значення в китайській мові.

ГЛОСАРІЙ

1. 反义词 – антоніми – слова, що належать до однієї й тієї самої частини мови, однакові за стилем, які виражають протилежні чи несумісні поняття.
2. 之乎者也 – архаїзми – слово, (термін), вираз (фраза), граматична форма, які застаріли й вийшли з загального вжитку і мають сучасний синонімічний аналог (на відміну від історизмів). Архаїзми – це витіснені назви понять, що існують і в наш час.
3. 附加 – афіксація – морфологічний засіб словотвору, якому притаманне приєднання афіксів до знаменних морфем.
4. 文言 – веньянь – стара літературна мова.
5. 词汇 – вокабуляр – словниковий запас, набір слів, яким володіє людина у знайомій їй мові.
6. 二次借款 – вторинні запозичення – з'явилися у китайській мові з японської мови. В японській мові вони являють собою не одвічні японські слова, а іноземні запозичення. Це дуже рідке і цікаве явище тому, що вони складаються з лексичних елементів, які у свій час японці запозичили з китайської мови. Ці слова утворені за китайськими словотворчими моделями і позначаються на письмі ієрогліфами. Вони майже нічим не відрізняються від китайських слів і притаманні термінологічній лексиці.
7. 方言词 – діалектизми – слова, що вживаються в певних місцевостях і не має відповідників у літературній мові. Діалектизми належать до лексики обмеженого вживання.
8. 一个词的情感价值意义 – емоційно-оцінне значення – передає чуттєве, суб'єктивне ставлення людини до предметів та явищ дійсності.
9. 专业术语词典 – жаргонна лексика – це слова і словосполучення, властиві соціальним діалектам, тобто групам осіб, об'єднаних спільною професійною або антигромадської діяльністю. Жаргони мають загальнонародну граматичну і фонетичну основу, а відрізняються тільки деяким набором специфічних слів і виразів.
10. 借款 – запозичення – елемент чужої мови (слово, морфема, синтаксична конструкція та ін.), який було перенесено з однієї мови до іншої в результаті

мовних контактів, а також сам процес (запозичання) переходу елементів однієї мови до іншої.

11. 历史主义 – історизми – лінгвістичне поняття про слова або стійкі словосполучення, що являють собою назви зниклих предметів, явищ людського життя. Історизми відносяться до пасивного словника і не мають синонімів у сучасній мові. Історизмом називають слово або словосполучення, яке позначає явище з минулого. Однак це явище вже пішло з життя суспільства, втратило для нього будь-яку актуальність.

12. 描摹 – кальки – повне запозичення; вид мовного запозичення, утворення нового фразеологізму, слова о нового значення слова через буквальний переклад відповідного іншомовного елемента (найбільш стосується семантичних запозичень).

13. 转变 – конверсія – один із засобів словотвору, коли слово, що належить до однієї частини мови, починає виступати в ролі іншої, не змінюючись ні у правописі ні у вимові.

14. 收缩转变 – контракція – особливий тип аббревіації, що полягає у скороченні багатоскладових лексичних одиниць.

15. 词汇 – лексика – словниковий склад мови.

16. 无限使用的词典 – лексика необмеженого використання – слова, які використовують усі носії мови незалежно від рівня освіти, фаху, місця проживання тощо (побутом, суспільним життям, виробничою діяльністю тощо).

17. 有限使用的词典 – лексика обмеженого використання – слова і вирази, які вживаються групами людей, об'єднаними професійною спільністю. У ній виділяються два основні шари: терміни і професіоналізми.

18. 词典学 – лексикографія – розділ лінгвістики, що вивчає теорію та практику складання словників.

19. 词汇学 – лексикологія – розділ лінгвістики, який розглядає питання словникового запасу та характерних особливостей слів і груп слів.

20. 词的词汇含义 – лексичне значення слова – співвідношення звукової частини слова з його предметним наповненням, позначенням конкретного предмета або явища.
21. 单义 – моносеми – одне значення, однозначність.
22. 词素 – морфема – найменша одиниця мови, що має певне значення.
23. 新词词素 – неологізми – нові слова, які ще не увійшли в загальний активний словниковий склад, що не закріпилися в мові і новизна яких відчувається тими, хто говорить. Це «слова, які мають відтінок свіжості і незвичності».
24. 原住民的词汇 – одвічна лексика – це найбільш домінуюча лексика у китайській мові, що відображає самотність і своєрідність китайської мови.
25. 偶尔的话 – оказіональні слова – вони тісно пов'язані з контекстом та недовго живуть у мові.
26. 同音 – омоніми – слова, різні за значенням, але однакові за звучанням чи правописом.
27. 一个词的隐喻意义 – переносно-метафоричне значення слова – призводить до виникнення у слів експресивно-емоційно-оцінних значень (тобто змінюється звичайна сполучність слів, що у свою чергу і створює стилістичний ефект).
28. 一词多义 – полісеми – безліч понять, багатозначність.
29. 潜在的话语 – потенційні слова – утворюються за зразком високопродуктивних словотворчих типів або за зразком необмежено прдуктивних моделей (головним чином коренебудови).
30. 一个词的对象 - 逻辑含义 – предметно-логічне (номінтаивне) значення слова – найбільш чітко виокремлюється у змістовій структурі слова та є основним і найбільш стійким значенням слова.
31. 字首 – префікс – значуща частина слова, що стоїть перед коренем і слугує для творення нових слів чи інших граматичних форм одного слова.
32. 普通话 – путунхуа – сучасна літературна мова.

33. 重叠式 – редуплікація – морфолого-синтаксичний засіб словотвору, якому притаманне подвоєння знаменної морфемі. Також він являє собою складання двох ідентичних морфем.
34. 语义 – семантика – наука, що вивчає значення слів.
35. 同义词 – синоніми – слова, різні за зовнішніми аспектами, але однакові чи схожі за внутрішніми.
36. 复合词 – складні слова підрядні – відрізняються структурно-семантичним розмаїттям та складають численний шар лексики китайської мови. Вони також формують п'ять основних типів, таких як визначальний, додатковий, результативний, предикативний та особливий.
37. 复合词 – складні слова сурядні – складають численно значну частину китайської лексики та посідають важливе місце у словотворчій системі китайської мови. Вони утворюють п'ять типів, таких як підсумовуючий, узагальнюючий, синонімічний, антонімічний, а також особливий тип.
38. 这个词 – слово – найменша одиниця мови, яка може існувати окремо як завершене висловлювання. Також є одиницею мовлення, що служить цілям людського спілкування.
39. 复利 – словоскладання – як засіб словотвору здійснюється шляхом прилягання одного компонента до іншого.
40. 搭配 – словосполучення – поєднання слів, у граматично з двох або більше повнозначних слів, пов'язаних між собою синтаксично, яку використовують як лексично-семантичний матеріал номінативної (знакової) функції в реченні й поза ним. Найпростіша синтаксична одиниця мови, утворена з двох або кількох повнозначних пов'язаних між собою в граматичному плані і за змістом.
41. 单词形成 – словотвір – один з головних засобів збагачення лексичного запасу.
42. 特殊词汇 – спеціальна лексика – слова і вирази, які вживаються групами людей, об'єднаними професійною спільністю. У ній виділяються два основні шари: терміни і професіоналізми.

43. 儿化 – суфіксація – засіб утворення слів за допомогою суфіксів.
44. 现代词典 – сучасна лексика – відновлення та збагачення будь-якої мови (запозичені слова, сленг тощо).
45. 术语词汇 – термінологічна лексика – одиниця історично сформованої термінологічної системи, що вживається в певній галузі знань для позначення певного поняття. Терміни вживаються для точного вираження понять. Вони позбавлені образності, емоційно-експресивного забарвлення. Кожній галузі властиві свої терміни. Тож спілкуються ними люди пов'язані єдністю спеціалізації.
46. 换位 – транспозиція – морфолого-синтаксичний засіб словотвору, якому притаманні перехід лексичної одиниці з однієї частини мови в іншу (своєрідний обмін функціональними особливостями, притаманним окремим частинам мови).
47. 措辞单位 – фразеологізми – фразеологічні одиниці, складені в спеціальних словниках. Вони виражають одиничне поняття та використовуються в реченні як одна його частина. Вони називаються *ідіомами*.
48. 用语 – фразеологія – розділ теоретичної лінгвістики, що спеціалізується на вивченні груп слів, які характеризуються стійкістю структури та переданого значення. Вона вивчає фразеологічний склад мови, зв'язок слів між собою та з іншими одиницями мови.
49. 用词的意思 – фразеологічно пов'язане значення слова – значення, що реалізується у складі фразеологічних сполучень, що являють собою один з різновидів фразеологізмів. Також їм притаманне обмежене, вузьке коло смислових відносин.
50. 这个词的功能风格的含义 – функціонально-стилістичне значення слова – значення, яке слово отримує через переважне вживання у певній галузі мовленнєвого спілкування та у певному функціональному стилі.

ТЕМИ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ТА РЕФЕРАТІВ

1. Розмовний стиль мовлення китайської мови.

2. Семасіологія як частина лексикології, що вивчає змістову структуру слова та типи лексичних значень слів в китайській мові.
3. Вплив англійської мови на китайську в умовах глобалізації.
4. Лексичні проблеми перекладу запозичених слів в китайській мові.
5. Антонімія в китайській мові.
6. Синонімія в китайській мові.
7. Омонімія в китайській мові.
8. Лексичний та культурологічний аспект опису історизмів на матеріалі китайської мови.
9. Основні джерела китайських неологізмів.
10. Архаїзми в китайській мові сьогодні.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Надайте визначення поняття «семасіологія» та схарактеризуйте основні типи лексичних значень.

2. Надайте загальну характеристику основних лексичних одиниць китайської мови, таких як «омоніми», «синоніми», «антоніми».
3. Схарактеризуйте запозичену лексику китайської мови та наведіть приклади.
4. Надайте визначення поняттю «фразеологія» та схарактеризуйте основні функціонально-стилістичні типи фразеологічних одиниць.
5. Розкрийте сутність поняття «лексикографія» та схарактеризуйте типи словників китайської мови.
6. Надайте визначення поняття «лексикологія» та схарактеризуйте її предмет та основні завдання.
7. Розкажіть про зв'язок лексикології з іншими дисциплінами, такими як словотвір, семасіологія та фразеологія.
8. Надайте загальну характеристику лексикології китайської мови.
9. Схарактеризуйте основні одиниці китайської мови, такі як слово та морфема.
10. Поясніть співвідношення складного слова та словосполучення у китайській мові.
11. Розкрийте основні характеристики китайського слова.
12. Схарактеризуйте полуафіксацію як один із засобів словотвору та наведіть приклади полусуфіксів та полупрефіксів.
13. Схарактеризуйте афіксацію як один із засобів словотвору та наведіть приклади суфіксів та префіксів.
14. Надайте характеристику редуплікації та розкажіть про її роль у китайській мові.
15. Розкажіть про роль контракції у словотворі китайської мови.
16. Схарактеризуйте основні типи морфемної контракції та наведіть приклади.
17. Схарактеризуйте основні типи морфемної транспозиції та наведіть приклади.

18. Розкрийте особливості такого фонетико-морфологічного засобу словотвору як фонетичне відокремлення.
19. Розкрийте особливості лексико-семантичного засобу словотвору.
20. Розкажіть про особливості використання потенційних слів у китайській мові.
21. Схарактеризуйте одвічні слова китайської мови та наведіть приклади.
22. Надайте визначення діалектизмів та веньянізмів китайської мови і наведіть приклади.
23. Розкажіть про роль запозичень у китайській мові.
24. Розкажіть про лексику обмеженого та необмеженого використання в китайській мові і наведіть приклади.
25. Надайте класифікацію китайських слів за давниною існування і наведіть приклади.
26. Поясніть, чи згодні Ви, що кожне китайське місто чудове та має власні індивідуальні особливості.
27. Поясніть, чи погоджуєтесь Ви з твердженням, що Пекін – це місто величезних контрастів.
28. Висловте власну точку зору щодо ролі китайської мови в сучасному житті.
29. Висловте власну точку зору щодо ролі китайської культури в сучасному житті.
30. Розкажіть про відомі китайські свята та порівняйте їх з українськими.
31. Розкрийте особливості китайської кухні та порівняйте її з українською.
32. Обґрунтуйте власну точку зору стосовно найкращої пори року відвідування Китаю.
33. Поясніть, чи згодні Ви з твердженням, що китайський зелений чай – найкращий у світі.
34. Висловте власну точку зору щодо китайських видів спорту.
35. Чи згодні Ви з твердженням, що шопінг у Китаї дуже актуальний на сьогоднішній день.

36. Чи згодні Ви з твердженням, що Шанхай є діловою столицею Китаю.
37. Чи згодні Ви, що Санья – це перлина Китаю і багато туристів залюбки відвідують її.
38. Висловіть своє ставлення до китайської астрології та її впливу на життя людини.
39. Розкажіть про символ Китаю (тварина) та його роль у житті країни.
40. Розкажіть про Велику Китайську Стіну як один з найстаріших архітектурних пам'ятників країни.
41. Висловіть своє ставлення до традицій у китайських сім'ях.
42. Розкажіть про відомі китайські винаходи та ремесла (шовк, порцеляна, різьблення по дереву).
43. Поясніть, чи згодні Ви, що кожен китайський регіон має власні кліматичні особливості.
44. Поясніть, чи згодні Ви з твердженням, що китайська медицина – одна з найкращих у світі.
45. Висловіть своє ставлення щодо китайської філософії.
46. Розкажіть про символ Китаю (рослина) та її роль у житті країни.
47. Розкажіть про роль релігії в Китаї.
48. Поясніть, чи згодні Ви, що Тибет – одне з найбільш загадкових місць у світі.
49. Висловіть своє ставлення до китайської міфології.
50. Поясніть, чим Вас приваблюють китайські сади.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Горелов В. И. Лексикология китайского языка : Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2103 «Иностр. Яз.». Москва : Просвещение, 1984. 216 с.
2. Иванов В.В. Терминология и заимствование в современном китайском языке. Москва : Наука, 1973. 171 с.
3. История Китая / В. В. Адамчик, М. В. Адамчик, А. Н. Бадан и др.. Минск : Харвест, 2004. 736 с.
4. Кленин И. Д. Морфемная контракция и её типы в современном китайском языке // Вопросы языкознания. 1975. № 2. С. 89-99
5. Кленин И. Д. Проблемы морфемной контракции в современном китайском языке // Изучение китайского языка. М., 1997. № 2. С. 34-49
6. Семёнас А. Л. Особенности лексических заимствований в китайском языке // Вопросы языкознания. 1997. № 1. С. 48-57
7. Солнцев В. М. Очерки по современному китайскому языку. Москва, 1974. 204 с.
8. Хаматова А. А. Омонимия в современном китайском языке. Владивосток : Изд-во Дальневост. Ун-та, 1988. 224 с.
9. Фролова О. О. Словообразование в терминологической лексике современного китайского языка. Новосибирск : Наука, 1981. 132 с.

Допоміжна

1. Ветров П.П. Китайско-русский фразеологический словарь. Москва : АСТ, Восток-Запад, 2007.
2. Китайско-русский словарь минимум : Ок 4000 иероглифов. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Рус. яз., 1990. 816 с.
3. Новый словарь синонимов и антонимов. *Xinbian tongyifanyi cidian*. Пекин: Народное просвещение, 1995.
4. Прядохин, М.Г.; Прядохина, Л.И. Краткий словарь трудностей китайского языка. Москва : Муравей, 2002.
5. Сизов С.Ю. Китайско-русский словарь идиом: более 6000 словосочетаний. Москва : АСТ, Восток-Запад, 2005.
6. Словарь современного китайского языка. Пекин, 1996. 1724 с.
7. 成语大词典 «成语大词典» 编委会编 - 北京 商务印书馆国际有限公司, 2004.
Большой словарь идиом. Пекин: Коммерческая Пресса, 2004.
8. Федорко Я.А., Яблонська Т.М. Варіативність відображення англомовних емоційних одиниць у перекладі художнього твору (українською, російською, китайською мовами) // *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки* : зб. наук. пр. Одеса, 2018. Вип. 27. С. 233-243.
9. Яблонская Т.Н. Роль устойчивых выражений в процессе работы магистров-филологов с иноязычными текстами (английскими и китайскими) // *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки* : зб. наук. пр. Одеса, 2019. Вип. 28. С. 196-209.
10. Yablonskaya T.N. The Interaction Among English and Chinese in the Modern World. *Virtus: Scientific Journal* / Editor - in - Chief M.A. Zhurba. February № 51, 2021. P. 104–108.
11. Яблонська Т. М., Гайдаржі М. В. Характеристика розпізнавальних та диференціальних ознак синонімів китайської мови. *The 6th International scientific and practical conference "Topical issues of modern science, society and*

education” (December 26-28, 2021) SPC “*Sciconf.com.ua*”, Kharkiv, Ukraine. 2021. 1889 p. P 1357-1363.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Агафонова А. С. Проблема типологізації синонімів у сучасній китайській мові. *Питання сходознавства в Україні*. Електронний архів Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/3371> (дата звернення: 28.03.2019).
2. Chinese Internet Slang Glossary. 2017. URL : <https://www.chinasmack.com/glossary> (дата звернення: 27.01.2018).

Навчальне видання

Яблонська Тетяна Миколаївна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОБОТИ СТУДЕНТІВ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ З АКТИВНОЮ ЛЕКСИКОЮ
НА ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІНИ
«ЛЕКСИКОЛОГІЯ (ОСНОВНА ІНОЗЕМНА МОВА)»**

Методичний посібник